

In 'De Splijtzwam' laat De Levende Natuur experts de degens kruisen. In deze editie pleit zelfstandig vogelonderzoeker Klaas Jager voor een striktere naleving van de Wet natuurbescherming, ook wanneer boeren nesten uitmaaïen. Mark Kuiper, adviseur weidevogelbeheer voor diverse provincies, collectieven en terreinbeherende organisaties vreest het voortbestaan van die wet, wanneer iedereen, te allen tijde daaraan wordt gehouden.

'Boeren moeten zich net als iedereen' houden aan de wet

Mark Kuiper

'Boetes voor boeren die nesten uitmaaïen, schaden de natuur'

Wanneer de landbouw, net als de bouw, een ontheffing moet aanvragen voor werkzaamheden in land waar vogels broeden, betekent dit dat er in het vroege voorjaar honderdduizend ontheffingen worden aangevraagd, die vervolgens door een legioen ambtenaren moeten worden verwerkt. Dat is geen reële optie. De juridische weg - rechtszaken tegen boeren en loonwerkers die nesten uitmaaïen - levert misschien overwinningen op voor actievoerders, maar zal dat ervoor zorgen dat boeren gemotiveerd voor de natuur gaan zorgen? De vraag stellen is hem beantwoorden. Veel waarschijnlijker is het dat vogels die de bedrijfsvoering met potentiële boetes hinderen, zullen verdwijnen. Strikte naleving brengt zelfs het voortbestaan van de wet zelf in gevaar. Zonder gemotiveerde boeren is mislukking gegarandeerd. Want na de fase van nestbescherming is ook aanvullend beheer voor kuikens nodig. Dat kan geen wet organiseren en geen grutto-boa controleren. Met een boete voor een uitgemaaid nest heb je nog geen vochtig, kruidenrijk grasland en vooral geen motivatie. Integendeel. Weidevogelbescherming vereist maatwerk door gemotiveerde boeren. De weg vooruit is de weg die we al insloegen: agrarisch natuurbeheer, georganiseerd in collectief verband. De commerciële boeren op Marken, in de Rondehoop, de Bovenkerkerpolder en op

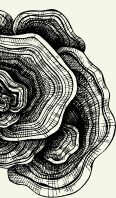
nog veel meer plekken, zijn als collectief in staat resultaten te boeken waar menig weidevogelreservaat niet aan kan tippen. Strikte handhaving van de wet met boetes zal die initiatieven de nek om-draaien.

De transitie van de landbouw is het wenkend perspectief. We kunnen natuur terugwinnen in gebiedsprocessen waarin overheid en natuurmensen oprecht en in vertrouwen samenwerken met boeren. Het doel: economisch gezonde bedrijven met meer ruimte voor natuur. Dat dwing je niet haastig af in Den Haag of het provinciehuis. Het kan alleen met geduld in het dorp, waar mensen trots mogen zijn en met respect worden behandeld, ook door de idealistische klant van het voedsel dat ze produceren. Politici die haastig de weg van dwang in slaan, zullen de natuur net zo schaden als zij die met boetes de wereld mooier denken te maken.

De enige werkbare optie is dan ook: samenwerking tussen boeren, overheid en natuurlui via een gedragscode. Die moet niet alleen over nesten met eieren gaan, maar over een brede integratie van natuur in de landbouw. Eerdere pogingen om tot zo'n code te komen, mislukten. Het vraagt dus een nieuwe aanpak, erkenning van elkaars belang, een gezonde dosis praktische realiteitszin, creativiteit van alle partijen, het vermijden van juridische haarkloverij. Zo'n praktische stap vooruit heeft meer waarde dan theoretisch wensdenken.

Volwassen grutto met jong, slachtoffers van maaibeurt. (Foto: David Peskens).

der ander houden aan de wet'

Klaas Jager

'Inspanningsverplichting om nesten te ontzien, zou een goed begin zijn'

Iedereen in Nederland moet zich aan de wet houden, dat spreekt voor zich. Ook boeren moeten zich dus aan de Wet natuurbescherming houden. Wanneer je naar de staat van de agrarische natuur kijkt, wordt die noodzaak alleen maar duidelijker. Er moet echt wat gebeuren aan de vrije val van heel veel boerenlandvogels en andere agrarische natuur! Zonder twijfel zullen er de nodige nesten van beschermde en moeilijk vindbare vogels als gele kwikstaart en veldleeuwrik onbedoeld en ongewild sneuvelen, maar een inspanningsverplichting om de nesten van weidevogels te zoeken en te ontzien in gras- of akkerland, zou al een stap in de goede richting zijn.

Natuurlijk komen daar weer nieuwe dilemma's bij om de hoek kijken. Zo is het bekend dat het bezoek van vrijwillige nestbeschermers aan een weidevogel-nest de kans op predatie zal verhogen. Toch weet ik uit ervaring dat het na een goede training ook wel degelijk mogelijk is om op grotere afstand nesten te herkennen en te markeren. Wanneer de boer vervolgens wat meer gras eromheen laat staan dan alleen een lullig eilandje van een paar vierkante meter, waardoor predatoren alleen maar op het juiste spoor worden gezet, dan wordt de kans op overleving van dat nest in ieder geval écht vergroot.

Vroeger kenden we het fenomeen van 'vliegende hectares'. Dat waren stukken land waar ad hoc een beheervergoeding voor kon worden aangevraagd wanneer

daar vogels bleken te broeden. Ik zou dat graag weer in ere herstellen. Als het evident is dat er ergens broedende vogels in een stuk land zitten, dan wacht je met het bewerken van die hectares. Dat is feitelijk wat die Wet natuurbescherming ook van de boer eist.

Net zoals we gezien hebben bij de verplichting om spouwmuren te onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde vleermuizen voor je gaat isoleren, zal een onderzoekverplichting maatschappelijke weerstand oproepen. Maar het moet gewoon beter. Iedere weidevogel telt op dit moment.

In de inzet van drones met warmtebeeld-camera's in het onderzoek als alternatief voor een riskant bezoek aan het weiland, heb ik nog niet heel veel vertrouwen. Het zou zeker kunnen helpen om jongeren wat meer te interesseren voor het mooie werk van weidevogelbescherming maar zolang een door de zon opgewarmde molshoop door die camera's ook nog wordt aangezien voor een nest, is dat nog geen betrouwbare techniek.

Er is al een gedragscode met zelfcontrole in de agrarische sector, maar die moet en kan beter. De inzet van handhavers zou beperkt moeten worden tot mensen die willens en wetens de wet overtreden en domweg over nesten heen maaien waar ze wel degelijk weet van hebben. Waar de benodigde boa's of andere handhavers dan vandaan moeten worden gehaald, dat is dan weer vers twee.